

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ
10 ΟΚΤ 1909
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΚΘ'

ΑΡΙΘ. 38

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 23 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1909

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργυρὰ	5
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους	3
ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φράγκᾳ χρυσᾷ.	25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

+ Ὁ Ἐλασσώνος ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ (Πρόεδρος)
+ Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος BENIAMIN
+ Ὁ ἀρχιεραμ. τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχιμ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Επίτιμος διευθυντής καὶ ἀρχισυντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Πᾶσα αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθύνοντος τὸ γραφεῖον . . . Πᾶσα δὲ πληρωμὴ δέον ἀπαραίτητως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου καθὼς καὶ τὴν σφραγίδα τῆς « Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐδοίωνα σημεῖα — Ἐκκλησιαστικὰ γράμματα, (Ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας) — Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἡ δικαιοσύνη ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων — Ἡ ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης — Δήλωσις — Δικαστικαὶ ἀγγελίαι.

ΕΥΔΟΙΩΝΑ ΣΗΜΕΙΑ

παρετήρησαν αἱ παρ' ἡμῶν ἐφημερίδες εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν πορείαν ἐν γενεῇ τῶν τουρκικῶν ἐφημερίδων ἀπέναντι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. τροπὴ εὐδοίωνος ἐκηρύχθη ὑφ' ἐτέρων ἢ τῶν πρὸς μετρίαν τῆς σφοδρότητος, ἣν ὁ τουρκικὸς τύπος ἐπεδείκνυτο κατὰ τοῦ παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικοῦ καθεστώτος καὶ τῆς ἡμετέρας ἐθνικότητος. Τὰ εὐδοίωνα σημεῖα, ἐὰν πραγματικῶς ἀποβλέπωσιν εἰς τὰς τινὰς πρὸς ἐξέτασιν ἐμβρίθῃ καὶ μελέτην τῶν δικαίων τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων, τῶν μὴ μουσουλμανικῶν, εἰδικῶς τῶν χριστιανῶν καὶ κυρίως τῶν ὀρθοδόξων, εἰσὶν ἄξια προτοχῆς καὶ πολλῶν ἐπαίνων. Ἀλλὰ κυρίως σημεῖον εὐδοίωνον ἐν τούτῳ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ διὰ τῶν νομαρχῶν γνωστοποιηθεῖσα ταῖς ἐπαρχιακαῖς ἐφημερίσιν ἐγκύκλιος τοῦ τῶν ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου, ἡ συνιστώσα ταύταις τὴν ἀποφυγὴν τῆς ἐκδόσεως ἄρθρων δυνα-

μῶν νὰ δώσωσι λαβὴν εἰς παρεξηγήσεις, εἰς ἐρεθισμοὺς, εἰς διαστάσεις μεταξὺ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν φυλῶν, τῶν κατοικουσῶν τὴν ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ θεωροῦμεν αὐτὴν εὐδοίωνον ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους κυβερνητικῶν ἀρχῶν ἀπροσωπολήπτου ἐφαρμογῆς τῶν νομοθεσιῶν καὶ συστάσεων τοῦ ὑπουργοῦ.

Ἡ φροντίς πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀφορμῶν τῆς ψυχρότητος καὶ ἀσπάσεως φαίνεται πως ζήτημα ἀντιλήψεως. Ἐν ἄρθρῳ προσφάτως ὑπὸ μωαμεθανοῦ ἱεροδιδασκάλου εἰς ἐφημερίδα τινὰ τουρκικὴν ἐκδοθέντι, διεβεβαιώθημεν ὅτι «ὁ σεβαστὸς τῶν μουσουλμάνων προφήτης ἐδίδαξεν ὅτι, πᾶν ὅπερ συμφέρει τοῖς μωαμεθανοῖς συμφέρει καὶ τοῖς χριστιανοῖς, καὶ πᾶν τὸ ζημιοῦν ἐκείνους ζημιοῖ καὶ τοὺς». Ἀλλὰ τοῦτο διδάσκει ὁ ἱερός ἡμῶν νόμος καὶ πολὺ πρὸ τοῦ προφήτου ὁ Σωτὴρ ἐδίδαξεν ἀληθῆ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἡμῶν ἀγάπην, τοιαύτην, οἶαν αὐτὸς εἰδείξει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ὑπῆρξαν βεβαίως αἱ μὴ δυναθέντες ἐν ἀκριβείᾳ νὰ πραγματοποιήσωσι τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος, τελειοτέραν τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ τῆς ἀπαγορευσάσης καὶ τὸ κατὰ δίκαιον πρὸς τὸν ἀδελφὸν μῖσος. Ὑπάρχουσι βεβαίως μωαμεθανοὶ μὴ ἐφαρμόζοντες τὴν λαμπρὰν τοῦ προφήτου Μωάμεθ συμβουλὴν καὶ διαταγὴν. Ὅταν δὲ πάν-

τες οἱ πιστοὶ ὁπαδοὶ ἐκείνου πιστεύσωσιν ὅτι νόμος ὕψιστος, χορηγῶν γαλήνην εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀναγνωρίζεται τὸ «μὴ ποιήσης ἐτέρῳ ὃ σὺ μισεῖς», θέλουσιν ἀρθῇ πᾶσαι αἱ αἰτίαι καὶ αἱ ἀφορμαὶ τῶν σκανδάλων καὶ τῶν διενέξεων, θέλουσι καταπαύσει αἱ ἔριδες, αἱ ἀλληλομαχίαι, οἱ σπαραγμοί.

Καὶ ναὶ μὲν ἔργον τῶν ἐφημερίδων τῶν τουρκικῶν θαυμάσιον καὶ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ἄξιον ἤθελεν εἶναι νὰ προτρέπωσι πάντας τοὺς μωαμεθανοὺς εἰς κατανόησιν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς μεγάλης ταύτης, τῆς ὑπὸ Θεοῦ διδασκείας εἰς τὸν κόσμον, ἀρχῆς τῆς ἰσότητος. Ἀλλ' ἔργον σπουδαῖον ἔσται νὰ διακρίνωσι νηφαλιῶς καὶ νοημόνως τίνα τὰ προκαλοῦντα ψυχρότητα, δυσἀρεσκείαν, ἀντεγκλήσεις καὶ συνεπῶς δημιουργοῦντα μίσση μεταξὺ τῶν ἐθνικότητων. Ὑποθέτουσιν ἴσως οἱ πολυπραγμονοῦντες συντάκται τῆς «Ἰκδὰμ» καὶ τῆς «Σαμπάχ» καὶ τῆς «Τανήν» ὅτι δῆθεν ἐπιφέρουσι γαλήνην ἐπαινοῦντες τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἀρετὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἢ τοῦ ἀρμενικοῦ, ἢ λαλοῦντες ἢ σιωπῶντες οὕτως ἢ ἄλλως περὶ τῆς βουλγαρικῆς φυλῆς ἢ τινος τοιαύτης; Καὶ πιστεύουσιν ἴσως ὅτι τοιαῦτα λαλοῦντες ἢ γράφοντες αἴρουσι τὰς ἀφορμὰς τῶν διαστάσεων; Ἀγνοοῦσιν ὅμως ὅτι δημιουργοῦσιν ἀσυναισθήτως ἑτέραν ἀφορμὴν τούτων, ὅταν ἐπιλαμβάνονται τῆς ἐξετάσεως καὶ συζητήσεως τῶν δικαίων καὶ προνομίων τῆς ἡμετέρας ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου, τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ χαρακτῆρος, ὃν οἱ πρὸ τοῦ πορθητοῦ Μωάμεθ σουλτάνοι ἀπεδέξαντο, ὃν ὁ πορθητὴς αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἐσεβάσθησαν, ὃν διεθνεῖς συνθήκαι προτεκύρωσαν, καὶ χάτια καὶ ἀχτιναμέδες καὶ κανονισμοὶ καὶ νόμοι τοῦ κράτους ἐπέβαλον εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ προφήτου πρὸς διατήρησιν. Ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν ὅτι χειρίστην πρὸς τὸ κράτος ὑπηρεσίαν προσφέρουσι οἱ ζητοῦντες νὰ διαμψισθῇ τῇσιν καὶ τὴν ἰερότητα καὶ τὴν διεθνῇ λεγομένην ἰσχὺν τοῦ καθόλου παρ' ἡμῶν ἐκκλησιαστικοῦ καθεστώτος. — Ἐπὶ στιγμὴν λησμονοῦμεν τὰ δύο ἄρθρα τοῦ νέου συνταγματικοῦ χάρτου 12 καὶ 18, λησμονοῦμεν ἐπὶ στιγμὴν τὰ καθ' ἡμῶν γενόμενα ἐν τισιν ἐπαρχίαις, συγχωροῦμεν τὰς ἐναντίον τοῦ κλήρου ὕβρεις ἀναγῶγων ἀξιώματικῶν, ἀπεκδεχόμενοι τῶν ἀδικημάτων ἐπανόρθωσιν. Ἀλλ' οὐτε λησμονοῦμεν, οὐτε συγχωροῦμεν τὴν ἀμφισβήτησιν αἰώνων ἀληθειῶν, εἰς ἣν ἀμελετήτως καὶ ἐπιπολαίως προβαίνουν εἴτε διὰ διατριβῶν ἐφημερίδων, εἴτε διὰ τῶν «ἰντερβιού» δημοσιογράφοι καὶ ὑπουργοὶ καὶ «ὑψηλά πρόσωπα», τὰ μὲν ἀποδίδοντα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῶν χριστιανῶν δικαιώματα θρησκευτικὰ μόνον, τὰ δὲ προτείνοντα τὴν ἐκλογὴν πολυμελοῦς ἐπιτροπείας ἐξ ἑβραίων, ἐξ ἀθιγγάνων, ἐξ ἀνχτολικῶν καὶ δυτικῶν ἐπιστημό-

νων, πρὸς ἐξέτασιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων, τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν μὴ πνευματικῶν. Ὅταν ὁ χριστιανὸς ἀκούῃ τοιαῦτα, ὅταν βλέπῃ τούρκους σημαίνοντας σήμερον καὶ ἀνεπτυγμένους ν' ἀμψισθητῶσι τὸ κῦρος τῶν ἐν γένει προνομίων καὶ δικαίων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἡ ψυχρότης ὁρθοδόξων χριστιανῶν πρὸς τοὺς μὴ χριστιανοὺς, ἡ διάστασις, καὶ κατόπιν τὰ μίσση οὐδέποτε θέλουσιν ἐκλείπει.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν τούρκων δημοσιογράφων ἐμελέτησε τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν βάσιν τῶν προνομίων τούτων, ἅτινα ἀπὸ τῆς ἐπὶ γῆς θεμελιώσεως τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὑπάρχουσιν. Οὐτε πιστεύομεν ὅτι θέλουσιν ἀπαιτῆσαι οἱ πολυπραγμονοῦντες ἀνάπτυξιν μακρὰν τῆς ἀληθείας ὅτι πολλὰ τοῦτον, εἰ οὐχὶ πάντα ἀπορρέουσιν ἐξ αὐτῆς τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεοῦ καὶ συνδέονται μετὰ τῶν μυστηρίων τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν θρησκείας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ ζητῶν νὰ ἐξαδυνατίσῃ αὐτὰ, νὰ παραβιάσῃ, νὰ μεταβάλῃ, νὰ ἀλλοιώσῃ, οὐδὲν πλέον, οὐδὲν ἑλαττον ζητεῖ νὰ ὑποσκάψῃ τὸ χριστιανικὸν θρήσκευμα. Οὐδεμία συζήτησις ἐπ' αὐτῶν ἐπιτρέπεται οὔτε ὑπὸ ἐπιτροπείας σοφῶν ἀνδρῶν, οὔτε ὑπὸ τῶν σοφολογιωτάτων τῆς «Ἰκδὰμ» καὶ τῆς «Τανήν». Ἰσως Οἰκουμένη τις Σύνοδος ἐπιτρέπεται νὰ σκεφθῇ περὶ τινῶν διατάξεων ἄλλ' εἰς τοὺς ἀξιοτίμ. κκ. Δεβδὲτ καὶ Δζαχὴτ οὐδεὶς χριστιανὸς ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῆς συζητήσεως, ὃν τρόπον οὔτε αἱ φρόνιμοι ἐφημερίδες καὶ οἱ νουνεχεῖς πολιτευταὶ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐσκέφθησαν ποτε νὰ συζητήσωσι περὶ τοῦ «σεριάτ» καὶ τῶν βάσεων αὐτοῦ, σεβόμενοι τὰ παρὰ μωαμεθανοῖς καθεστῶτα, καθὼς ἐσεβάσθησαν αὐτὰ καὶ οἱ Ἕλληνες αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τῆς Η' ἑκατονταετηρίδος.

Τὸν σεβασμὸν τοῦτον πρὸς τὰ ἐν γένει ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν καθεστῶτα ἀπαιτοῦμεν ἀπὸ τῶν τούρκων πολιτευτῶν καὶ τῶν ὑπουργῶν, ἀπὸ τῶν δημοσιογράφων καὶ ἀπὸ τῶν ἱεροδιδασκάλων αὐτῶν, οὐ μόνον καθὼς ἐπιβαλλόμενον πρὸς τὸ θρήσκευμα ἑκατομμυρίων κατοίκων τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ καθὼς μέτρον φρονήσεως αἴρου τὰς μεταξὺ τῶν ἐθνῶν διαστάσεις καὶ ψυχρότητας καὶ ἀποσοβοῦν τὰ μίσση καὶ τὰς ἀντεγκλήσεις, ἐπιφέρουν δὲ μετὰ ταῦτα καὶ βαθμηδὸν τὴν εἰς πᾶν κράτος ἀπαιτούμενην ἡρεμίαν καὶ γαλήνην πρὸς πρόοδον αὐτοῦ καὶ σωτηρίαν.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
γρῶσθα 5.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου
πατριάρχου Ἀντιοχείας.

ἀριθ. 1446

Παναγιώτατε καὶ θεϊότατε ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπό-
λεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμένης πατριάρχᾳ, ἐν Χριστῷ
τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὴ ἀδελφε καὶ συλλειτουργεῖ τῆς
ἡμῶν μετριότητος, κύριε Ἰωακείμ, τὴν φίλην ἡμῖν καὶ
γερασμιωτάτην αὐτῆς πανηγυρίαν ἐν φιλήματι ἀγίῳ
περιπτυσσόμενοι ὑπερήδιστα προσκχορεύμεν.

Θοροῦντες ἐξ ὧν ἐνκαγχος ἐπεδείχθη φιλάδελφα αἰσθή-
ματα ἡμῖν τε καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς ἐν γένει Ἐκκλησίᾳ τῶν ἀντιο-
χείων, προκχόμεθα ἐνὰ διὰ τῶν γραμμῶν τούτων συστήσω-
μεν τῇ γερασμιωτάτῃ αὐτῆς πανηγυρίᾳ τὸν ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει ἡμέτερον ἐπίτροπον καὶ ἐν Χριστῷ λίαν ἀγαπη-
τὸν υἱὸν ἐκλαμπρότατον Καμᾶλ βέη, δι' ἐλπίδος μεγάλης
ἔχοντες, ὅτι πάντοτε τεύξεται τῆς ὑμετέρας πατρικῆς καὶ
πολυτίμου προστασίας καὶ συνκεντρήσεως πρὸς εὐόδωσιν τῶν
ὑποθέσεων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ καὶ πρὸς ἀρω-
γὴν ἡμῶν εἰς τὸν καταρτισμὸν νεαρῶν λευιτῶν ἐν τοῖς δόγ-
μασι καὶ τῇ γλώσσῃ τῶν ἀγίων ἡμῶν πατέρων εἰς τὴν ἱεράν
κατὰ Χάκην Θεολογικὴν Σχολὴν ἢ καὶ ἀλλοχοῦ, πρὸς τὸ
καταστήσει αὐτοὺς καταλλήλους εἰς ἐξυπηρέτησιν τῆς Ἐκ-
κλησίας εὐπρεπῶς καὶ θεαρέστως.

Ἄμα δὲ λαβοῦσα ἡ μετριότης ἡμῶν τὰ τηλεγραφήματα
τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης πανηγυρίτης, δι' ὧν εὐηγγε-
λισθῆμεν τὴν ἀποκατάστασιν τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων καὶ τῆς
ἀδελφικῆς κοινωνίας, εὐθὺς ἐπεφορτίσμεν τὴν αὐτοῦ ἐκλαμ-
πρότητα, ἐνᾷ καὶ προφορικῶς μεθερμηνεύτῃ τῇ ὑμετέρᾳ
πανηγυρίτῃ τὰ βελύχματα αἰσθημάτων τῆς εὐγνωμοσύνης
ἡμῶν καὶ ἀπάσης τῆς τῶν ἀντιοχείων Ἐκκλησίας, τοῦθ' ὅπερ
καὶ διὰ τῶν γραμμῶν τούτων προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς ἐκτε-
λοῦντες αἰτούμεθα αὐτῇ πρὸς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὑγιαίνειν
καὶ εὐημερεῖν διηνεκῶς πρὸς εὐκλείαν τῶν ἀγίων Ἐκκλησιῶν
τοῦ Θεοῦ, πρὸς οὗ καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς εἴησαν ὅτι πλείστα, εὐ-
τυχῇ καὶ σωτήρια.

Ἐν Δαμασκῷ τῇ 26 αὐγούστου 1909

Τῆς λίαν ἡμῖν γερασμίας καὶ περισπουδῆτος αὐτῆς πα-
ναγιότητος ἀγαπητοῦ, ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καὶ ὅλος πρόθυμος

† Ὁ Ἀντιοχείας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης ἐπιδιώκου-
σα ἡ Μ. Ἐκκλησία «κοινωνικὸς» ἐκήρυξε πάλιν
τοὺς μακαριωτάτους πατριάρχας Ἀντιοχείας κ. Γρη-

γόριον καὶ Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανὸν, ἐγγράφως δε-
τὴν χριστιανικὴν ἀγαλλίασιν ἐξέφρασαν ἀμφότεροι οἱ
πατριάρχαι διὰ τῶν τύποις ἐκδοθέντων τηλεγραφη-
μάτων καὶ τῶν ἐπιστολῶν, ὧν τὴν νεωτέραν ἐκ τῆς
Θεουπόλεως βλέπουσιν ἀνωτέρω τῆς «Ἐκκλησίᾳ Ἀλη-
θείας» οἱ ἀναγνώσται. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἡ «Φωνὴ
τῆς Μόσχας» ἀφιέρωσε πρὸς μὲν ἰδίον ἄρθρον, ἐν ᾧ,
διὰ βραχέων ἀφηγουμένη πῶς ἐπῆλθεν ἡ ψυχρότης
ἐν ταῖς σχέσεσι τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὴν τῆς
Ἀντιοχείας, καὶ πῶς ἐγένετο ἡ ἀποκατάστασις τῶν
μετ' αὐτῆς σχέσεων, εὐχεται νὰ συμβῇ τὸ αὐτὸ καὶ
μεταξὺ τῆς ἀπεσχισμένης Ἐκκλησίας τῶν βουλγάρων
καὶ τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ ἀφήγησις τῆς ρήξεως τῶν Ἐκκλησιῶν
τούτων πρὸς τὴν τῆς Ἀντιοχείας, ὡς ἐκτίθησιν αὐ-
τὴν ὁ τῆς «Φωνῆς τῆς Μόσχας» ἀρθρογράφος, οὐδὲν
βεβαίως παρουσιάζει τὸ ἐπίψογον, χρῆζουσα μόνον
ἐπανορθώσεως τινος. Ὁμολογεῖ ὅτι «μικρά τις ὁμὰς
προσώπων ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἐθνικότητος παρίστατο
πραγματικὸς κύριος τῆς Ἐκκλησίας (τῆς Συρίας),
παρὰ τὸ ἐτερογενὲς σύμπαντος τοῦ περιβάλλοντος
πληθυσμοῦ»—ὁμολογεῖ ὅτι «ἥκιστα ἐφαίνετο κατα-
χρωμένη τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς καὶ πολλὰ τὰ ὀφέλιμα
ἐπραξεν ὑπὲρ τῆς παιδείας καὶ τῆς προόδου τῶν ἀρά-
βων, ἀλλὰ διέθετε (λέγει) κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς βού-
λησιν τὰς τύχας τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας». Πα-
ρατηρεῖ ὅτι «μέχρι τοῦ 1899 καὶ ἀπὸ αἰώνων με-
ταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ κατωτέρου κλήρου τῆς
χώρας, ὄντος ὁλῶς ἀραβικοῦ, καὶ τῶν ἐλλήνων ἱε-
ραρχῶν ἀφ' ἑτέρου πλήρης ἐπεκράτει συμφωνία».

Τὴν διάσπασιν τῆς συμφωνίας ταύτης ἀποδίδει
εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πατριωτικοῦ συναισθήματος
καὶ τοῦ πολιτισμοῦ παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἀραβῖν,
ἀλλ' εἰλικρινῶς ἀποφαίνεται γινώμην ὅτι ἡ κατὰ τὸ
1899 ἐκλογὴ τοῦ μακαρίτου Μελετίου ὡς πατριάρ-
χου Ἀντιοχείας «διεξήχθη οὐχὶ καθ' ὁλοκλη-
ρίαν κανονικῶς καὶ κατὰ παράβασιν καθωρισμένων
τινῶν διατυπώσεων».

Παραλείπομεν νὰ ὑπενθυμίσωμεν εἰς τὸν ἀρθρο-
γράφον ὅτι οἱ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης δια-
στάσεως ἄλλοτε γράψαντες εἰς πᾶν ἕτερον ἀπέδιδον
τὴν αἰτίαν αὐτῆς ἢ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευ-
τικοῦ συναισθήματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Παραλεί-
πομεν νὰ ὑπομνήσωμεν αὐτῷ ὅτι πολλῆς χρῆζει μελέ-
της καὶ πολλῆς ἐξετάσεως ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἐθνι-
κότητος τῶν ὀρθοδόξων, τῶν ἀποτελούντων τὸ σύνο-
λον τῆς πατριαρχικῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας.

Ἐρχόμεθα δὲ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ συσχετισμοῦ,
τὸν ὁποῖον εὐρίσκει μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς ταύτης ἐκ-
κλησιαστικῆς διαστάσεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστ. ἀνταρ-
σίας καὶ κακοδοξίας τῶν βουλγάρων, ὧν κρίνει νῦν
ὅτι «ἦλθεν ἡ σειρά». Ἡ ἐφημερὶς «Φωνὴ τῆς Μόσχας»

κηρύττει τοὺς σχισματικοὺς βουλγάρους ὀρθοδόξους, οἱοί εἰσι (λέγει) καὶ οἱ ῥωσσοί, ἀποφαίνεται δὲ ὅτι «ἀγνώστοι οἱ λόγοι, δι' οὓς θεωροῦνται μέχρι σήμερον ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας σχισματικοί».

Ζῶν ἐν Μόσχᾳ φαίνεται πῶς ἀνεξήγητος ὁ συντάκτης ὅταν γράφῃ τοιοῦτοτρόπως. Ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία μόνον θεωρεῖ τοὺς βουλγάρους σχισματικούς; Οὐχὶ καὶ ἡ ῥωσικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία; Δύναται νὰ ἀποταθῇ ἡ «Φωνή» πρὸς τοὺς θεολόγους καὶ γνώστας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου τοὺς ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ Σερβίᾳ καὶ τοὺς ἐν Ρουμανίᾳ. Δύναται νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῶν αἰτίων, καὶ ἀπὸ στόματος πάντων τῶν γινωσκόντων τὸ κανονικὸν πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας θέλει μάθει ὅτι ἀπὸ τεσσαράκοντα ἀκριβῶς ἐτῶν πάντα σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἀπέρριψαν οἱ βούλγαροι σχισματικοί, τολμήσαντες τοιαύτας πράξεις, ὧν ἡ πραγματοποίησις ἔξω τῆς ὀρθοδοξίας θέτει τὸν τολμητήν. Αὕτῃ ἡ ἀγιωτάτη ῥωσικὴ Σύνοδος, πρὸ τεσσαράκοντα σχεδὸν ἐτῶν, ἀπεφάνητο, συνωδᾷ τῷ κανονικῷ πολιτεύματι τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι λαμβάνοντες ἢ ἀρπάζοντες οἱ βούλγαροι εἰ, τι ζητοῦσι, παρὰ τὴν γνώμην καὶ ἄδειαν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἔσονται σχισματικοί. Ἦρπασαν λοιπὸν αὐτοὶ ὅ, τι παράνομον ἐζήτουν· καὶ, χωρὶς ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἔλαβον τὴν χειροτονίαν, καθίδρυσαν ἀκανονίστως Ἐκκλησίαν ἄνευ γεωγραφικῶν ὁρίων—ἥτοι Ἐκκλησίαν ἀγνώριστον τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῷ κανονικῷ δικαίῳ—καὶ συνέστησαν δι' ἀντικανονικῶν χειροθεσιῶν ἱεραρχίαν δῆθεν, παρὰ τὴν ἄδειαν καὶ γνώμην τοῦ κανονικοῦ αὐτῶν πατριάρχου καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ ΣΤ' κανόνος τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, διακελευομένης καθὼς «πρόδηλον, ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη Σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον». Μετὰ δὲ τὴν πρώτῃν ἐκτροχίωσιν, ἐπηρεκούθησαν τοσαῦται παρανομίαι, ὥστε νὰ μὴ ἐννοῶμεν πῶς ἀποφαίνονται κατ' αὐτὸν τρόπον οἱ συντάκται τῆς «Φωνῆς».

Ἀλλ' ἀπὸ τοσούτων ἐτῶν ὁ πόλεμος τῶν σχισματικῶν τούτων ἀνθρώπων ὁ κατὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ καὶ τέως ἐν Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ γινόμενος, καὶ ὁ ἀγὼν τῆς ἐξοντώσεως τῶν ἀληθῶς ὀρθοδόξων, τῶν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ προσκειμένων, αἱ σφαγαὶ χιλιάδων ὀρθοδόξων ὑπὸ τῶν σχισματικῶν, ὁ διωγμὸς τῶν ἀφωσιωμένων τῇ ὀρθοδόξῳ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ, αἱ δηρώσεις καὶ διαρπαγαὶ καὶ βεβηλώσεις σεπτῶν ναῶν καὶ μοναστηρίων καὶ σκευῶν καὶ βιβλίων ἱερῶν, κἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐλλείπουσιν ἕτεροι λόγοι, καὶ μόνος αὐτὸς ὁ λόγος ἀρκεῖ νὰ θέσῃ τοὺς κατὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς κακουργοῦντας ἔξω τῶν περιόλων τῆς ὀρθοδοξίας, ὥστε νὰ ἐπιβάλληται ἡ κήρυξις τοῦ σχίσματος, καὶ εἰμὴ ὑπῆρχε κεκηρυγμένον.

Ὁ διωγμὸς οὗτος ἀποτελεῖ τρομερὰν μισαδελφίαν, ἀσυγχώρητον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ συντάκται τῆς «Φωνῆς τῆς Μόσχας» παρακαλοῦνται νὰ ἐρωτήσωσαν οἰονδήποτε θεολόγον, οἰονδήποτε γνώστην τοῦ κανονικοῦ δικαίου, περὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς μισαδελφείας, καὶ θέλουνσι μάθει πῶς ἐτιμωρήθη τούτο ὑπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Θεωρεῖται μὲν ἀμάρτημα ψυχικὸν καὶ τοῦτο, καθὼς ἡ οἴσις, ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ παρακοή· «καὶ ταῦτα γὰρ καθαιρέσει ὑποβάλλουσιν ἀθεράπευτα μένοντα». Ἀλλὰ τοὺς ἐκ μισαδελφείας ἀγομένους ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ὁμοπίστους σχέσεσιν ἡ Ἐκκλησία ἀπέσχισεν ἀπ' αὐτῆς ἄλλοτε καὶ σχισματικούς ἐκήρυξε, καθὼς ἐπραξε περὶ ναυαπιανῶν, «τῶν οὐ πρὸς δόγμα σφαλλομένων». Οἱ λόγοι συντάκται τῆς ῥωσικῆς ἐφημερίδος, ἧς αἱ παράδοξοι διδασκαλίας ἀπασχολοῦσι νῦν ἡμᾶς, δύναται νὰ μελετήσωσι πάντας τοὺς ἐρμηνευτὰς τῶν ἱερῶν κανόνων, ὅπως ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως πλατύτερον μάθωσι τὰ περὶ τούτου. Καὶ τότε, ἐξετάζοντες μάλιστα καὶ τὴν τῆς ἀντιοχειακῆς Ἐκκλησίας στάσιν ἀπέναντι τῶν λοιπῶν αὐτοκεφάλων πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν, θέλουνσιν εὖρεῖ ὅτι θέσαντες ἐν τῇ αὐτῇ πλάστιγγι τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Συρίας τὴν ὀρθόδοξον καὶ συγκρίνοντες πρὸς τοὺς ἐν Βουλγαρίᾳ σχισματικούς, ἠδίκησαν ἐκείνους, ἀδικοῦσι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πολίτευμα τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ὃ ἀγνοοῦμεν πόσα δῆθεν ἔχει κοινὰ στοιχεῖα ἢ ἀνίερους παρασυναγωγὴν τῶν σχισματικῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Κανονικαὶ ψῆφοι.—Χθὲς ἡ ἱερὰ Σύνοδος, προαγαγοῦσα εἰς **μητροπόλιν** τὴν τέως ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας ὑπαγομένην ἐπισκοπὴν **Μετρῶν καὶ Ἀθῶρων**, προέβη εἰς ἐκλογὴν μητροπολίτου, ἀντὶ τοῦ τέως τοιοῦτου (ἐπισκόπου) κ. Ἰωακείμ, ἀπαλλαγέντος τῶν καθηκόντων αὐτοῦ συνοδικῶς, τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ. Ἐκ τῶν τριῶν τεθέντων ὑποψηφίων, τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Ἐλαίας κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ τῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδριτῶν κκ. Ἰωακείμ Μαρτινιανοῦ καὶ Γρηγορίου Παπαδοπούλου, προεκρίθη ὁ τελευταῖος, ὃς αὐθήμερον εὐχαριστήσας ἐπὶ Συνόδου ἐποιήσατο καὶ τὴν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ νενομισμένην εὐχαριστίαν ἐπὶ τῷ μεγάλῳ μνύματι.—Γενομένων δὲ τῶν κανονικῶν ψήφων πρὸς ἀνάδειξιν μητροπολίτου **Ροδουπόλεως**, ἀντὶ τοῦ τέως τοιοῦτου κ. Λεοντίου, τεθέντος εἰς διαθεσιμότητα, ἐκ τῶν τεθέντων ὑποψηφίων, τοῦ πανιερω. μητροπολίτου Μεσημβρίας κ. Τιμοθέου καὶ τῶν πανοσ. πρωτοσυγκέλλων κκ. Πολυκάρπου Σακελλαροπούλου, ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ἐν Ἐλασσῶνι, καὶ Κυρίλλου Ἰωάννου, προῖσταμένου ἐν Μάλτεπε, προεκρίθη ὁ τελευταῖος.

Ὁ θεοφίλ. ἐψηφισμένος Μετρώων καὶ Ἀθύρων κ. Γρηγόριος, συμπληρώσας πρὸ δεκαεπτὰ ἐτῶν τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν τῇ θεολ. Σχολῇ τῆς Χάλκης, διετέλεσεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς μητροπόλεως Νικομηδείας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1893 ἐχρημάτισε γραμματεὺς τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησ. Ἐπιτροπῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1901 πατριαρχικὸς ἐπόπτης τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς — ὁ δὲ θεοφ. ἐψηφισμένος Ροδουπόλεως κ. Κύριλλος, ἀπὸ τοῦ 1897 τελειοδιδάκτος τῆς αὐτῆς σχολῆς, διετέλεσε μέχρι θέρους τοῦ παρελθόντος ἔτους πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Μιτυλήνης.

Πατριαρχικὰ ἀρχεῖα.— Κατὰ τὴν συνοδικὴν τῆς παρελθούσης πέμπτης συνεδρίαν διορίσθη ἀρχιεπιφύλαξ ὁ ἱερολ. διάκονος κ. Χριστοφόρος Κνήτης, ἐκ τῶν δοκίμων τελειοδιδάκτων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐπταετίαν μὲν διδάξας ἐν τῷ Πυθαγορείῳ γυμνασίῳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ (Σάμου), τριετίαν δὲ σπουδάζας ἐν Ὁξφόρδῃ τὴν θεολογίαν. — Τῷ τέως ἀρχιεπιφύλακι πανιερ. μητροπολίτῃ Βελεγράδων κ. Καλλινίκῳ τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον ἐξέφρασε διὰ τοῦ Α' γραμματέως αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ μετὰ ζήλου ἐκπληρώσει τῶν αὐτοῦ καθηκόντων.

Ὀνομαστικὰ ἑορταί.— Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ (20) ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο ἐν Νεοχωρίῳ τὸν ἐρίτιμον εὐεργέτην τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου κ. Εὐστ. Εὐγενίδην, ἄγοντα τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ᾧ ἠΐξατο τὰ δέοντα. — Ὑπὲρ ὑγείας αὐτοῦ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ἐν Σταυροδρομίῳ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων ἐτέλεσε λειτουργίαν καὶ συνεχάρη τῷ ἑορτάζοντι.

ΜΕΧΡΙ ΒΩΜΟΥ.— Ἀπὸ τῆς Σμύρνης εἰς τινὰς τῶν ἐφημερίδων ἐξεσφενδονίσθησαν τηλεγραφικῶς αἱ μομφαὶ τῆς ἐν Ἀϊδινίῳ ὁμογενοῦς ὀρθοδόξου δημογεροντίας ἐναντίον τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ ὅτι, τρεῖς μὲν ἐπαρχίαὶ τοῦ Οἴκου-μενικοῦ θρόνου, ἀπέλυσαν τῆς πατρικῆς μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας, μόνῃ δὲ ἡ ἐπαρχία Ἡλιουπόλεως ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ στενάζῃ μὴ ἀξιοθεῖσθαι τὸ πωθούμενον νέου δι' αὐτὴν μητροπολίτου». Τὸ τηλεγράμμα συμπεραίνει ἀπειλητικῶς ὅτι ὁ λαὸς ὁ νομοταγὴς καὶ εὐσεβὴς ἐξωθεῖται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ ἔσχατα, ὑπογράφεται δ' ὑπὸ τῆς δημογεροντίας «ἐξ ὀνόματος τῆς ἐπαρχίας».

Βεβαίως ὁ πρὸς τὴν ἀνωτέραν αὐτοῦ ἀρχὴν ἀποτεϊνόμενος οὕτω καὶ προστάτης τῶν ἐπαρχιακῶν ἐν γένει συμφερόντων ἀνὰ δυνάμειν πρέπει νὰ ᾗ ἐφωδισμένος διὰ τῶν ἐπισίμων ἐγγράφων, ἵνα μὴ ποτε γίνηται γέλωτος παραίτιος ὡς αὐτόκλητος πληρεξούσιος ἑλληνικῶν κοινοτήτων, δυναμένων νὰ ἐκθέσωσιν ὅσα καὶ οἰαδήποτε ἄνεχον παράποντα. Ὡς ἡ δημογεροντία τοῦ Ἀϊδινίου ἔχρη λογιστάτους τινὰς κληρικούς ἢ λαϊκούς, ἔργον ἔχοντας, ἐλλείψει πιθανῶς ἐτέρων πνευματικῶν ἀσχολιῶν, τὸ συντάττειν ἢ τηλεγράμματα ἢ ἐγκυκλίους παρὰ λόγους, οὕτως οὐχὶ ἀδύνατον νὰ εὐρεθῇ καὶ τις διδάσκαλος ἢ πρόκριτος ἐν ἐτέροις κοινοτήσιν, εἰς τινὰς μάλιστα

περισσότερος τοῦ ἐνός, πρὸς σύνταξιν διαμαρτυριῶν καὶ τηλεγραφικῶν μεμφιμοιριῶν.

Οὐδεὶς ἀρνείται ὅτι πάντες ἔχουσι δικαίωμα ν' ἀναφέρονται πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν αἰτούμενοι θεραπείαν κατὰ στάσεως. ἐὰν νομίζωσιν αὐτὴν κακῶς ἔχουσιν. Ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀνατροφῆς ἐπιβάλλουσι γλῶσσαν καὶ τρόπον ἐκφράσεως πρέποντα τοῖς ποιμνιομένοις ἀπέναντι τῶν ποιμένων, καὶ μάλιστα, ἀπέναντι τῆς διοικήσεως Ἐκκλησίας. Ὑπέμνησεν ἡ μήτηρ Ἐκκλησία πρὸ τεσσάρων ἐτῶν καὶ πέρυσιν ἐπανελάθεν ὅτι αἰτήσεις ἀπρεπῶς συντεταγμέναι οὐδ' αὖ μὴ ὅψιν ληφθήσονται, καθὼς καταδεικνύουσαι τὸν βαθμὸν τῆς ἀγωγῆς τῶν γραφόντων, πολλῷ μᾶλλον ὅταν ἀκαθόριστους ἐκφέρωσι κατὰ τῶν ποιμένων αὐτῶν μομφάς, ἐκ ξένης πόλεως μὴ ἔχοντες ἀπαριθμῆσαι παραπετώματα, καὶ καταχρήσεις καὶ παραβάσεις κανόνων.

Παραδόξως δὲ μία τῶν παρ' ἡμῶν ἐφημερίδων, ὁ «Ἀνατολικὸς Ταχυδρόμος» συνέστησε τὸ «μανιφέστον» τῆς ἀξιότιμου δημογεροντίας διὰ παρατηρήσεων καὶ κρίσεων πόρρω τῆς ἀληθείας ἀπεχουσῶν. Ζητῶν προσοχὴν καὶ σύντονον μέριμναν ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριαρχείου «δι' ἐκείνας τὰς ἐπαρχίας ἐξαιρετικῶς, αἱ ὁποῖαι σήμερον πολυειδῶς ἀναξιοπαθοῦσι, καταδιώκονται καὶ κλυδωνίζονται παντοιοτρόπως» ἀποφάνεται ὅτι «μία τούτων εἶναι καὶ ἡ τῆς Ἡλιουπόλεως». Εὐτυχῶς, οὔτε βουλγαρικαί, οὔτε ρουμανικαί, οὔτε ξέναι προπαγάνδαι λυμαίνονται αὐτήν. Ἄν δὲ βλέπωμεν κλυδωνιζομένην τὴν δημογεροντικὴν Ἀϊδινίου, οὔτε ὑπὸ τοῦ γεραροῦ μητροπολίτου αὐτῆς ἐπαράχθη καὶ ἐκλυδωνίσθη, οὔτε ἐξωθεν καὶ ἐκ γειτόνων. Ἀλλὰ τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν ἐπαρχιῶν ἡ μήτηρ Ἐκκλησία γινώσκει, ἐκτιμῶσα δὲ καὶ σταθμιζούσα τὸ σπουδαῖον αὐτῶν καὶ τὸ ἐπίκαιρον ἐκείνων, ἀποφασίζει τὰ δέοντα ἐν καιρῷ. Διὰ συσσεισμῶν οὐδέποτε θεραπεύονται κοινοτικαὶ ἢ ἐπαρχιακαὶ ἀνάγκαι, τηλεγραφήματα δὲ ἀφειδῶς σφενδονιζόμενα δυνατόν νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὅψιν ὅταν εἰς ὠρισμένα θέματα ἀναφέρονται καὶ ὅταν μὴ γράφονται καθ' ὃν τρόπον τὸ τῶν δημογερόντων Ἀϊδινίου, τῶν ἐκλεγεγμένων ἐπὶ ἐντολαῖς δεδηλωμέναις, οὐχὶ δὲ πρὸς παραχρῆν τῶν συνειδήσεων τῶν ὀρθοδόξων.

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩΝ

ΚΑΙ ΟΙ

ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ ΚΡΙΤΑΙ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ(1)

1261—1453

Ὁλόκληρος ὁ διοικητικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ δικαστικὸς, πρὸ τῆς κατακτήσεως ἔτι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν λατίνων,

1. Αἱ εἰς ἐμὲ γνωσταὶ πηγαὶ εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ μέρους τούτου τῆς ἱστορίας τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου. Ἴσως ὑπάρχουσιν ἀνέκδοτοι τοιαῦται μέλλουσαι νὰ ἐπιχύσωσι φῶς. Ἡ συμπλήρωσις τῆς ἱστορίας τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου βεβαίως ἐστὶν ἐθνικὴ ἀνάγκη, καθόσον δι' αὐτῆς καταδειχθήσεται ἡ ἐξακολουθητικὴ καὶ συνεχὴς ἀνέλιξις τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν δικαίου. Τοῦτο δ' ἐστὶν οὐσιώδης καὶ κυρία ἀπόδειξις τῆς ἐν Ἀνατολῇ οὐ μόνον διαρκοῦς ὑπάρξεως, κινήσεως καὶ δράσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπικρατήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, παρὰ τὰς ἐπὶ ἐλθούσας κατακτήσεις, ἐπιδρομὰς καὶ ποικίλας πολιτικὰς μεταβολάς.

ένεκα τῆς δρώσεως καὶ τῆς ἐρημώσεως πολλῶν χωρῶν καὶ ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀποσπάσεως τούτων ἀπ' αὐτῆς, εὗρεσκετο ἐν παρχλυσίᾳ, μεταβληθεὶς οὕτως εἶπειν εἰς ῥάκος. Ἀπὸ τῆς κτακτικῆς δὲ ἦτοί ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου τοῦ 1204, ὁ ἐπακολουθήσας καταμερισμὸς τοῦ κράτους (partitiones regni) ὑπὸ τοῦ λατίνου ἐπηύξησε τὴν σύγχυσιν ταύτην καὶ τὴν παρχλυσίαν ἔντε τῇ διοικήσει καὶ τῇ δικαστικῇ ὀργάνισμῳ, καὶ ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης ἀπέβη ἔντελως προβληματική.

Ἄμα τῇ ἀποκαταστάσει ὤθεν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου² ἐν Κωνσταντινουπόλει³ τῷ 1261, ἐπιτακτική καὶ πρωτίστη ἀνάγκη ἦν ἡ ἀνορθωσις τῆς τάξεως, ἦτοί ἡ διοικητικὴ ἀνοργάνωσις τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἡ διὰ τὴν τάξιν ταύτην ἀπαράιτητος ἀνοργάνωσις τῶν δικαστηρίων πρὸς ἀπονομήν τῆς δικαιοσύνης.

Μιχαὴλ ὁ Η' ὁ Παλαιολόγος, βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 1260 μέχρι τοῦ 1281, ἐπέδωκε, κατὰ τὰ εἰκοσιν ἔτη τῆς βασι-

2. Θανόντος κατ' αὐγουστον τοῦ 1259 ἐν Νικαίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως, καὶ καταλιπόντος, ὅτε ὀκταετοῦς ὄντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀρχῆς τῷ πατριάρχῃ Ἀρσενίῳ καὶ τῷ πρωτοβεστιάριῳ Γεωργίῳ Μουζάλωνι, ὁ στρατὸς, μὴ λαβὼν τὰ συνήθη ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει νέου βασιλέως χρηματικὰ βοηθήματα, ἀπεστάτησεν ἐν ἑνὶ ἡμέρᾳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως, καὶ φονεύει τὸν κυβερνῶντα τὸ κράτος Γεώργιον Μουζάλωνα, ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι ἐπιβουλεύεται τὸν νεαρὸν βασιλέα. Τότε Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, ἀπόγονος ἀριστοκρατικοῦ οἴκου, ἀνάγοντος τὴν καταγωγὴν εἰς τὸν ΙΑ' αἰῶνα, ἰσχυρὸν παρὰ τῷ στρατῷ, ὃν εἰς τὴν νίκην πολλάκις ὠδήγησεν, ἀνέκαθεν προσκυνημένους τοῖς μεγιστάσι τοῦ κράτους καὶ τοῖς πρωτεύουσιν οἰκοῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης(α), καὶ ἀπολαύων γενικῆς ὑπολήψεως ἰκανοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ ἀδρός, ἄλλως τε μὴ ἀναμιχθεὶς ἐν τῷ πραξικοπηματι τοῦ στρατοῦ ἀλλὰ μόνον προνοήσας περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ νεαρῷ βασιλεύῳ Ἰωάννῳ, προχειρίζεται τότε μὲν κυβερνήτης τῶν πραγμάτων, λαβὼν τὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀξίωμα, μετὰ τέσσαρας δὲ μῆνας στέφεται καὶ αὐτοκράτωρ μόνος αὐτὸς, γενόμενος οὕτως ἀρχηγέτης τοῦ ὁμωνύμου αὐτοκρατορικοῦ οἴκου. τοῦ κρατήσαντος τὸ στέμμα τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους ἐπὶ δύο ὅλους αἰῶνας, μέχρι τῆς πτώσεως αὐτοῦ τῷ 1453.

(α) Ἐκτὸς τῶν Παλαιολόγων, οἱ ἐπιστημότεροι οἵκoi τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, κατὰ τὸν Πχυμέρη, ἦσαν οἱ Τζικμάντουροι, οἱ Τορνίκιοι, οἱ Στρατηγόπουλοι, οἱ ἐκ τοῦ Ραούλ, οἱ Βατάτζοι, οἱ τοῦ Φιλῆ, οἱ Καβαλλάριοι, οἱ Ναστόγγοι, οἱ Καμύτζι, οἱ Ἀπρηνοί, οἱ Ἀγγελοί, οἱ Διβαδάρη, οἱ Ταρχανειῶται, οἱ Φιλανθρωπηνοί, οἱ Καντακουζηνοί.

(3) Ὁ ἰκανὸς στρατηγός, ὁ κατόπιν ἐπιτυχῶν ἐκστρατειῶν τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Παλαιολόγου διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ καίσαρος, Στρατηγόπουλος, ἀποσταλεὶς μετ' ὀλιγαρίθμου στρατοῦ ὅπως συνέλθῃ τὸν τε δεσπότην τῆς Ἡπείρου καὶ τὸν βασιλέα τῶν βουλγάρων Κωνσταντῖνον, καὶ τοὶ ἔχω διαταγὴν, ἵνα μὴ δὲν ἐπιχειρήσῃ κατὰ τῆς ὑπὸ τῶν λατίνων κατεχομένης Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τούτοις, μαθὼν ὅτι αὕτη κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἦν ἔρημος στρατιωτῶν, κατὰ τύχην δὲ μυηθεὶς νύκτα τινὰ παρὰ κατόικου περιπλανωμένου ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἐκτὸς τῶν τειχῶν, τὴν ὑπαρξίν ὑπογείου εἰσόδου, εἰσάγει δι' αὐτῆς, ἐνὼ πᾶσαι αἱ πύλαι ἦσαν κεκλεισμέναι, πεντήκοντα στρατιώτας καὶ δι' ἄλλωσιν μισθωτῶν εἰσέρχεται μετ' ἅπαντος τοῦ στρατοῦ καὶ γίνεται ἀμυχνητὴ σχεδὸν κύριος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν 26 ἰουλίου 1261.

λείας αὐτοῦ, εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ἐλπίζων διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν τὴν ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου, ὃν ἐθεώρει ἐπικείμενον ἐν τῆς δύσεως, καὶ εἰς πολέμους πρὸς τοὺς φράγκους σφετεριστὰς τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας, δι' ὧν ἐσκόπει ἡ τὴν ἀνάκτησιν χωρῶν, ἢ τὴν περιστολὴν ἐτέρων σφετερισμῶν. Οὐδόλως ἐπομένως ἔσχε καιρὸν, ἵνα ἀσχοληθῇ σπουδαίως καὶ σοβαρῶς περὶ ἀνοργάνωσεως τῶν δικαστηρίων.

Ὁ τούτου υἱός, Ἀνδρόνικος Β', ὁ Παλαιολόγος, ὁ ἐπικλούμενος πρεσβύτερος, ἀνελθὼν τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον κατὰ τὸ 1282, νεαρώτατος, εἰς ἡλικίαν εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν, κατὰ τὸν Πχυμέρη⁴, καίτοι στερούμενος τῆς πολιτικῆς ἐμπειρίας καὶ στρατιωτικῆς ἱκανότητος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θεωρούμενος ὁμως εἰς τῶν λογιωτέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνδρῶν, ὅτε δεινότητος περὶ τὴν φιλοσοφίαν, φιλολογίαν καὶ ἐξοικειώσεως περὶ τὴν θεολογίαν, κατενόησε τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς ἀνοργάνωσεως τῆς δικαιοσύνης. Ἐν τούτοις ὁμως, καίπερ ἀναγκωρίσας ἐγκλίρως, ὅτι αἰπερὶ ἐνώτων Ἐκκλησιῶν προσπαθεῖται τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὐ μόνον ἀκέραιοι ἦσαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ γενικὸν αἰσθημα καὶ φρόνημα τοῦ λαοῦ ἀντέκειντο, οὐχ' ἦσαν ἡναγκάσθη ἵνα ἀπασχοληθῇ ἐπὶ δέκα τέσσαρα ὅλα ἔτη τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἰς τὴν κατένευσιν καὶ ἐξομάλυνσιν τῶν ἐσωτερικῶν ἐκκλησιαστικῶν διαπληκτισμῶν μεταξὺ ἀρσενιατῶν καὶ ἰωσηριτῶν, οἵτινες ἀπέμειναν ὡς ἀνικρὸς ἐπὶλογος τῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ προσπαθειῶν περὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Μόνον δὲ κατὰ τὸ 1296 δρυστηρίως ἐβλάστη πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς δικαιοσύνης, καίτοι συνχισθάνομενος, ὅτι βραδέως ἐπελάβετο ταύτης, καθόσον προσπαθεῖ δικαιολογίαν τούτου παρχέσας ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ πρὸ αὐτοῦ δημοσιευθέντος νόμου⁵.

(ἔπεται συνέχεια)

ΘΑΛΗΣ Γ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

καθηγητὴς τῶν νομικῶν ἐν τῇ Θεολογ. Σχολῇ Χάλκης

(4) Ὁ Γεώργιος Πχυμέρης ἐγεννήθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Ἀσίας τῷ 1242 καὶ ἀπέβησε τῷ 1310. Ἐπὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγου (1260 — 1281) ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κράτους Ἐγραψεν δὲ ἱστορίαν τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας, συνέχισεν τῆς τοῦ Νικήτα καὶ Ἀκροπολίτου εἰς δέκα τρία βιβλία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1258 μέχρι τοῦ 1308.

(5) Κ. Ε. Ζηζ. Αἰγγενταλ, Jus Greco-Romanum, Pars III Νεαραὶ μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν Coll. V. Nov. XXXVIII, σελ. 660. «Θυμάσασθε δ' ὅτι ἡ ἡλικία, εἰ πάλαι τοσοῦτον ὢν ἄριστος (ἡ δικαιοσύνη) οὐχ' ἡμῶν δεδραται ἢ δεδογμένον, οὐχ' εὐθὺς ἡγάγομεν εἰς τὸ μέσον, ἀλλὰ βραδέως ἐπὶ ταῦθ' ἤκομεν. τούτου τὰς αἰτίας ἐροῦμεν. τὰ μὲν πρῶτα τῆς ἡλικίας ἤμην καθυπεύκτων τῇ φύσει, ὅτε δὲ νοὺς ἀνέκυπτε, τότε εὐθὺς ἐμοὶ γενναίους ἐπὶ λογισμῷ ἐρχομένῳ δόγμα βέβαιον γίνεται, ὅτι οὐδὲν ἀγαθὸν δυνατὸν εἶναι οὔτε συστῆσαι τὴν ἀρχὴν, οὔτε οἰκοδομηθῆναι. τοῦ Θεοῦ μὴ συνέφατομένου τούτου δὲ ἵνα καλῶς ἐπιτυχάνομεν ἔργων τὸ μὲν δεῖν δεῖσθαι τοῦ Θεοῦ, καὶ πᾶν τι θεμιτὸς δεῖσθαι συμερὸν ἐρ' ἀπ' αὐτοῦ ἔχειν, τὸ δὲ ἐπιμελῶς χρῆσθαι οἷς ἂν θεραπεύοιτο, ὡς ἂν μὴ ταῖς φωναῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦς ἐλκοίμεν τοῖς πράγμασι, πρὸς ἃ μᾶλλον Θεὸς βλέπει καὶ προσέχει ταῖς ἐκείναις δοκιμάζων δηλοῖν ὅτι πρότερον τὰς πράξεις.

Η ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ

(συνέχεια τεύχους 35)

Γ.

ΥΛΙΚΑΙ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

[Μεγάλη πτωχεία του Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἀγιοταφίτικης Ἀδελφότητος ἐν ἀρχῇ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος—Αἱ δωρεαὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Τάφου—Ὁ ἀπαρτισμὸς τῆς κτηματικῆς περιουσίας τῆς Ἀγιοταφίτικης Ἀδελφότητος—Αἱ μεγάλαι δαπάναι αὐτῆς καὶ ἡ μέριμνα τοῦ Γένους πρὸς ἀπότισιν τῶν χρεῶν τοῦ Ἀγίου Τάφου—Διακανόνισις τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ ζητημάτων—Μετόχια, Μοναστήρια, Βιβλιοθήκαι καὶ ἄλλα καθιδρύματα τοῦ Ἀγίου Τάφου—Βοήθεια τοῦ Γένους πρὸς τὴν Ἀγιοταφίτικὴν Ἀδελφότητα ἐν τοῖς Προσκυνηματικοῖς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις αὐτῆς ζητήμασιν].

Ἵνα δὲ τῷ ὄντι ἐπαρκέσῃ αὕτη εἰς τοιοῦτον κολοσσιαῖον ἀγῶνα εἶχεν ἀνάγκην ἐκτάκτων ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων, ἃς προθύμως προσεπόρισεν αὐτῇ τὸ ἔθνος. Κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα ἐν ἀρχῇ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἐν ἀπεριγράπτῳ ἐνδείᾳ διετέλει τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων τοιαύτη, ὥστε ὁ πατριάρχης Γερμανὸς τῷ 1569 δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ πρὸς τὸ ὅλον Γένος ἀπευθυνόμενος ἔλεγε, πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν ἄρτον μετὰ δακρύων ἤσθιον οἱ δοῦλοι τοῦ Ἀγίου Τάφου μοναχοὶ, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Σουλεῖμάν ὀρισθέντα κατὰ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸν Ναὸν ὀλίγα χρήματα. Ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ πατριάρχης Σωφρόνιος τῷ 1603 ἔγραφεν ὅτι οἱ ἀγιοταφῖται ἐστεροῦντο καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. «Καὶ εἰς τόσῃν μεγάλῃν πτωχείᾳ καὶ ἐνδειᾳ ἐκατηντήσαμεν, ὥς καὶ τῶν ἀναγκαίων χρεῶν καὶ τροφῶν ὑστερεῖσθαι». Ὑπὸ τοιαύτης ὁμῶς διακατεῖχοντο αὐταπαρνησίας, ὥστε ὁ πατριάρχης ἐπέλεγε: «Πλὴν ταῦτα ὑπομένομεν δι' ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τοσοῦτον ὑπομένομεν, ὥσταν οἱ παλαιοὶ μάρτυρες ἐκείνοιμίαν ἡμέραν δύο καὶ τρεῖς, ἀλλ' ἡμεῖς καθ' ἐκάστην ἡμέραν τυραννούμεθα διὰ τὸν Ἅγιον Τάφον». Ἦτο δὲ ἀδύνατον νὰ διεξαγάγῃ ἡ Ἀγιοταφίτικὴ Ἀδελφότης τὸν μέγαν αὐτῆς ὑπὲρ τῶν Προσκυνημάτων ἀγῶνα ἄνευ τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ὅλου ἔθνους συνδρομῆς, κατὰ διαφόρους καὶ ποικίλους τρόπους παρασχεθείσης.

Πρὸ παντὸς, ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος καὶ ἐξῆς, ἤρξαντο αἱ μεγάλαι δωρεαὶ κτημάτων εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, πρωτοστατούντων τῶν ἐλλήνων ἡγεμόνων τῶν παριστρίων χωρῶν. Ἦδη ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Δωροθέου τῷ 1523 ἐγένετο ἡ πρώτη δωρεὰ κτήματος εἰς τὴν Ἀδελφότητα τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Κύπρῳ, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἰδρύθησαν τὰ πρῶτα «Ἀδελφάτα» ἐν πάσαις ταῖς χώραις ταῖς ἐλληνικαῖς ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Τάφου. Πάντα τὰ κτήματα τοῦ Ἀγίου Τάφου ἐν Ρουμανίᾳ, Βεσσαραβίᾳ, Τουρκίᾳ, Ἑλλάδι, Κύπρῳ, Κρή-

τῇ καὶ ἄλλαχοῦ, ἐδωρήθησαν ὑπὸ ὀρισμένων προσώπων, ἐξ ὀνόματος ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, ὡς ἀναφαίρετος περιουσία τοῦ Ἀγίου Τάφου, οἱ δωρούμενοι δ' ἐν τοῖς δωρητηρίοις αὐτῶν γράμμασιν ὄριζον ἀπλῶς τὸν ὅρον τοῦ μνημοσύνου αὐτῶν ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Τάφου. Ἐκτὸς τῶν δωρεῶν τούτων ἀκινήτων κτημάτων ὑπῆρχον καὶ αἱ ἐτήσιοι διαφόρων οἰκογενειῶν ἢ ἰδιωτῶν δωρεαὶ χρημάτων, σίτου, σάπωνος, ἐλαίου καὶ ἄλλων. Οἱ πατριάρχαι καὶ οἱ ἀγιοταφῖται ἀδιαλείπτως περιώδενον ἀνὰ τὰς ἐλληνικὰς χώρας, συλλέγοντες ἐράνους ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Τάφου, ὑπῆρχον δὲ καὶ διάφορα σωματεῖα ἐκασταχοῦ («ἰσνάφια») ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Τάφου συλλέγοντα χρήματα καὶ ἀποστέλλοντα εἰς Ἱερουσαλὴμ διὰ τῶν «ἐπιτρόπων» τοῦ Ἀγίου Τάφου. Μέγα δ' εὐτύχημα αὐτοῦ πᾶς Ἕλληνα ἐθεώρει τὴν ἐπίσκεψιν τῶν Ἀγίων Τόπων, καὶ πᾶς προσκυνητὴς προσέφερεν οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ παρουσίαν αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὅρου ζωῆς διάφορα, ἀναλόγως τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ποσὰ, ἢ ἱερὰ ἀναθήματα, δι' ὧν συνηθροίζοντο εἰησίως ἱκανὰ ποσά. Καὶ νῦν δ' ἐτι ἐν τοῖς ναοῖς τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου εἶνε ἀνηρτημένα τὰ κυτῖα τοῦ Ἀγίου Τάφου. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἤρξαντο κατὰ χιλιάδας μεταβαίνοντες καὶ οἱ ῥῶσοι προσκυνηταὶ εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους, οἵτινες ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ἐξακολουθοῦσι βοηθοῦντες, διὰ μικρῶν ἢ μεγάλων δωρεῶν, τὰ Προσκυνήματα.

Ὁ ὑπὲρ τῶν Προσκυνημάτων ἀγὼν ἀπῆται μέγιστα χρηματικὰ ποσὰ, διεξαγόμενος ἐις οὐκ ὀλίγον πολυδυνάμων καὶ πλουσίων ἀντιπάλων. Τούτου ἕνεκα ἡ Ἀγιοταφίτικὴ Ἀδελφότης πάντοτε διετέλει ὑπὸ βαρύτατα χρέη, τούτων δὲ ἡ ἀπότισις δι' ἐκτάκτων ἐράνων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἔθνους. Πρὸ ὀλίγων ἐτι ἐτῶν πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους μόνον ἐκ τῆς Ἑλλάδος συνελέγησαν περὶ τὰς 30,000 λιρῶν, ὥστερον δὲ προσηνέχθη ὁ ὁμογενὴς κ. Γ. Ζερβουδάκης πρὸς τὴν ὀλικὴν αὐτοῦ ἀπότισιν. Μετὰ τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος γενομένην, συνδρομὴ πάντων τῶν ἐλλήνων, ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἢ Ἀδελφότης ὑπὸ τοσοῦτων κατεβαρύνθη χρεῶν ὥστε ἐκινδύνευσεν νὰ διαλυθῇ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐξεδηλώθη ἡ ἀγάπη τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ ἡ ὁλοπρόθυμος αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσις ἐμφαντικώτατα. Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιος Δ' (1828 1845) ἀπετάθη τῷ 1827, ὡς πάντοτε ἐγένετο, πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ὅστις συνεκάλεσεν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ἐπανειλημμένας συνελεύσεις «τῆς ἁγίας Συνόδου, τῶν τιμιωτάτων καὶ εὐγενεστάτων προϋχόντων τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν μελῶν, οἷς ζῆλος εὐσεβείας ἐνέστακται».